

การทดสอบคุณสมบัติแบบวัดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเด็มสเตอร์ ฉบับแปลเป็นภาษาไทย

Psychometric Properties Test of the Dempster Practice Behaviors Scale: Thai version

ชญัญชิตาดุษฐ์ ทุลศิริ, ปร.ด.^{1*} พัชรินทร์ พูลทวี, ปร.ด.¹

Chanandchidadussadee Toonsiri, Ph.D., Patcharin Poonthawe, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อทดสอบคุณสมบัติแบบวัดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเด็มสเตอร์ ที่นำมาแปลเป็นฉบับภาษาไทย โดยการวิเคราะห์ความตรง ความเชื่อมั่น และวิเคราะห์โครงสร้างของแบบวัดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเด็มสเตอร์ ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญได้แปลแบบวัดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเด็มสเตอร์ เป็นฉบับภาษาไทย ด้วยวิธีการแปลกลับแบบไม่ทราบต้นฉบับ หลังจากนั้นทำการประเมินคุณภาพแบบวัดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเด็มสเตอร์ ฉบับภาษาไทย ด้วยการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลเวชปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 311 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูลทั่วไปและแบบวัดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเด็มสเตอร์ ฉบับแปลเป็นภาษาไทย วิเคราะห์ด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเด็มสเตอร์ ฉบับแปลเป็นภาษาไทย มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .89 และมีโครงสร้าง 7 องค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .81, .76, .70, .68, .65, .73 และ .60 ตามลำดับ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า พยาบาลและบุคลากรทางสุขภาพสามารถนำแบบวัดนี้ไปใช้ในการวัดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของพยาบาลเวชปฏิบัติ เพื่อ

นำไปสู่การหาแนวทางในการพัฒนาและกำหนดบทบาท และขอบเขตของพยาบาลเวชปฏิบัติ

คำสำคัญ: แบบวัดพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเด็มสเตอร์ พยาบาลเวชปฏิบัติ

Abstract

The purpose of this study is to examine Thai Dempster Practice Behaviors Scale [DPBS]. A blind back translation method is employed by the researchers and experts. Psychometric analysis was used that included reliability and exploratory factor analysis. A random sampling method was used to recruit 311 nurse practitioners in Eastern region. Data collection was by demographic record form and a self-administered DPBS questionnaire. Data was analyzed by percentage, Cronbach's alpha coefficient, and factor analysis.

The results of the study revealed that the Cronbach's alpha coefficient of the Thai version of the DPBS of nurse practitioners was .89 and factor analysis showed 7 factors of structure was an appropriate structure. The Cronbach's alpha coefficient of each factor was .81, .76, .70, .68, .65, .73, and .60 respectively. The findings suggest that nurses and healthcare personnel can use this

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) e-mail: toonsiri@hotmail.com

scale to evaluate the practice behaviors of nurse practitioners as a means for finding ways to scope the role of nurse practitioners.

Keywords: The Dempster Practice Behaviors Scale [DPBS], nurse practitioners

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันระบบการดูแลสุขภาพในหลาย ๆ ประเทศ มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงจำนวนมาก และต้องมีการเตรียมเพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ สิ่งหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในระบบการดูแลสุขภาพทั่วโลกได้แก่ การเพิ่มจำนวนพยาบาลเวชปฏิบัติให้มากขึ้น ในระบบการดูแลสุขภาพระดับปฐมภูมิ (Gould, Johnstone, & Wasylkiw, 2007) ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้พยาบาลเวชปฏิบัติต้องทำหน้าที่บางอย่างคล้ายแพทย์ (Offredy & Townsend, 2000) ซึ่งพยาบาลเวชปฏิบัติก็ได้มีโอกาสที่จะได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ขอบเขตของที่มีสุขภาพเพื่อจัดการให้บริการอย่างมีคุณภาพ

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการปฏิรูประบบสุขภาพ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการบริการสุขภาพจากเดิมที่เน้นการรักษาโรค เปลี่ยนมาเป็นการสร้างสุขภาพ โดยมีระบบส่งเสริมและป้องกันโรคที่ดี (Kompayak, 2011) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดหน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ (primary care) คือ สถานีอนามัย ที่เน้นบริการเชิงรุกภายใต้โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Chungsathiansap & Kata, 2007; Wibulpolprasert, 2007) เป็นจุดบริการสุขภาพด่านแรกที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ทำหน้าที่ให้บริการปฐมภูมิ (primary care) โดยให้บริการตั้งแต่ ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน เน้นการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการฟื้นฟูสภาพ ในลักษณะบริการที่เรียกว่า “ใกล้บ้าน ใกล้ใจ” มีความรับผิดชอบหลักคือ การดูแลสุขภาพและพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน มีความต่อเนื่องเป็นองค์รวม อยู่บนพื้นฐานของการดูแลด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์ (Kompayak, 2011; Hanujarekul, 2008) ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลมีนโยบายปรับปรุงระบบ

บริการสุขภาพของภาครัฐทุกระดับให้ได้มาตรฐาน โดยยกระดับสถานีอนามัย เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และพัฒนาระบบเครือข่ายการส่งต่อในทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงแนวทางการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขที่ควรให้ความสำคัญกับระบบบริการระดับปฐมภูมิ (primary care) โดยมีพยาบาลเวชปฏิบัติ ทำหน้าที่ให้การรักษาโรคเบื้องต้นตามขอบเขตของกฎหมายวิชาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพ ของประชาชน (Hanujarekul, 2008)

การปฏิบัติงานของพยาบาลด้านเวชปฏิบัติ หรือ การรักษาโรคนั้น เป็นหน้าที่ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถในการรักษาโรคเบื้องต้นตามศักยภาพและขอบเขตของวิชาชีพ และการฝึกฝนของแต่ละบุคคล พยาบาลเป็นวิชาชีพหนึ่งที่ได้รับการศึกษาวิชาการด้านสุขภาพมากเพียงพอที่จะใช้ความรู้ความสามารถในการให้การดูแลผู้ป่วยในกรณีที่มีอาการของโรคไม่รุนแรง ชับซ้อน รวมทั้งไม่ต้องการการดูแลที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การพยาบาลเวชปฏิบัติทั่วไปจึงเป็นบทบาทหนึ่งที่สำคัญของพยาบาลผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ซึ่งสามารถพยาบาลได้มีการออกเอกสารเกี่ยวกับข้อกำหนดการรักษาโรคเบื้องต้น เพื่อให้ข้อกำหนดฯ มีความชัดเจนสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนผู้รับบริการ อีกทั้งยังได้กำหนดคุณสมบัติของพยาบาลผู้ปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น จะต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่สภาการพยาบาลกำหนด และต้องขึ้นทะเบียนเป็นผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรดังกล่าว ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกสิทธิ์ในการปฏิบัติการพยาบาลเวชปฏิบัติ (Junprasert, 2007)

สมรรถนะของพยาบาลเวชปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่จะบ่งบอกถึงความเป็นวิชาชีพ และเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดขอบเขตความสามารถในการปฏิบัติงานและนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการและมีคุณภาพได้ (Benner, 1982; While, 1994; Nagelsmith, 1995) ดังนั้นพยาบาลเวชปฏิบัติจึงควรต้องมีคุณลักษณะพื้นฐาน เช่น ทักษะในการซักประวัติตรวจร่างกาย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจทางคลินิกเกี่ยวกับการวินิจฉัยแยกโรค การวินิจฉัยโรค รวมทั้งการจัดการและการรักษาผู้ป่วยเสมือนหนึ่งเป็นแพทย์ทั่วไป คุณลักษณะอันหนึ่งที่พยาบาล